

6/1

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Прояви на национализъм в югославския спорт

В последно време в Югославия все по-често явление стават проявите на национализъм по време на различни спортни състезания, което в обстановката на влошаващата се общественоекономическа ситуация буди нарастваща загриженост у официалните власти.

В югославските СМИ се констатира, че стадионите и спортните зали се превръщат в арена, където се разгарят не само спортните страсти, но се раздухва шовинизъм, расизъм, иредентизъм и национализъм. "Трибуните на много спортни обекти са се превърнали в места, където се срещат стотици и дори хиляди хора, които посрещат почти всеки спортист от друг град или република с оскърбления и заплахи..."^{1/}

Най-често национализмът намира изява в колективните видове спорт - футбол, хокей, баскетбол, хандбал. Така например, при спортни срещи между отбори от СР Хърватско и СР Сърбия, на стадионите се чуват най-често възгласи като "усташи" или "четници" /съответно според названията на членовете на хърватската и сръбската фашистки организации по време на Втората световна война/. В тези случаи особено обезпкояващото е, че не става дума за отделни индивиди на запаленковци или на ограничени групи от тях, а за масова националистическа истерия.

Като правило срещите между два от водещите югославски футболни клуба "Хайдук" от хърватския град Сплит и белградс-

---

^{1/} сп. "Илюстрирана политика", брой № 1358, 13 ноември 1984 г.

кия "Цървена звезда" се съпровождат с масово пеене на националистически химни, скандиране на шовинистически лозунги, извикване на заплахи по адрес на противниковия отбор, а така също и на цялата нация. Трибуните са окичени с националните знамена на съответната република. На централния стадион в Белград - "Цървена звезда" вече няколко месеца може да се прочете надпис, направен с неизтриваеми бои: "Звезда, приветствуват те запалянковците от столицата на цар Душан".

Известни са случаи, когато в хода на първенството на страната по футбол, в чест на загребския отбор "Динамо" в католическите църкви в Загреб са извършвани богослужения, на които футболният клуб е изобразяван като представител на хърватите-католици, като защитник на честта на нацията.

"Почти нормално явление" е приятелските мачове между клубовете от различни републики да завършват със облъсъци между играчите, прерастващи в побоища между запалянковците, в които участвуват по няколко десетки хора. В такава атмосфера преминават много футболни, баскетболни, хандбални и други турнири.

На страниците на югославската преса намират място подробности за групови сбивания по време на финалните срещи между баскетболните отбори на "Цибона" /Загреб/ и "Цървена звезда" /Белград/, хоккейните отбори "Олимпия" /Любляна/ и "Вардар" /Скопие/ и др.

Често в печата могат да се прочетат информации, че запалянковците на един отбор нападнали с камъни автобуса с противниковия отбор и неговите запалянковци. Нерядко жертви на побой са спортните съдии. Особено често обекти на такива действия са спортни дейци - албанци, цигани и т.н. Няколко месеца продължи съденето на футболисти от СР Черна гора, жестоко пребили съдията, ръководил срещата им с отбор от САО Косово.

Много телевизионни и радиокоментатори предават тенденциозни коментари на спортните състезания, открито симпатизират на "своите". Тенденциозността е нерядко явление и в спортните коментари в пресата. В информацията като правило се подчертава, че "нашите" винаги са в добра форма, дори кога-

то заемат последно място, обяснявайки лошото им представяне като случайно, временно състояние. По повод слабото участие на футболния отбор "Цървена звезда" през есенния дял на първенството 1984/1985 г. в белградската преса се писа, че "отборът, всяващ страх и ужас в противника /"Цървена звезда"/, беше победен от намиращия се в агония загребски "Динамо".

След поражението от "Хайдук" във финалния мач на особено почитания в Югославия "Турнир за купата на маршал Тито" през 1984 г. футболистите на сръбския "Цървена звезда" отказаха да присъствуват на тържествената церемония за връчването на купата на хърватския отбор. За силата на националистическите настроения сред спортистите свидетелствува и фактът, че капитанът на "Хайдук", комуто беше връчена купата на създателя на самоуправленческа Югославия - Тито, реши да продължи кариерата си на футболист в отбора на усташката емиграция в Австралия - "Кроатия".

Във връзка с проявите на национализъм на спортните терени в "Борба" писа: "Ако в Югославия за появата на книга или спектакъл с националистическо съдържание е необходимо доста време, добри връзки, а така също и определен риск, то на стадиона е достатъчен и един момент, за да може една удачно подхвърлена реплика или "навреме" запята националистическа песен да бъдат мигновено подхванати от хиляди запаленковци. Стадионите са се превърнали в места, където в големи мащаби и най-често се наблюдават избухвания на национална нетърпимост, шовинизъм и национализъм. Независимо от това, обществеността обръща повече внимание на спектаклите и книгите с националистическо съдържание, които се гледат и четат от ограничен брой хора и не обръщат внимание на почти ежедневните масови прояви на национализъм по спортните терени"^{1/}.

Недооценката на тези явления на стадионите крие в себе си опасност и поради това, че основната маса запаленковци като правило са младежи. Недостатъчният контрол за поведението на зрителите по време на спортните състезания, според признанието на официалните власти, умело се използвало от "контрареволуционните сили". Така през есента на 1983 г. привържениците на футболния отбор "Прищина" от столицата на

САО Косово по време на срещите на стбора масово викаше "Е-хо" което беше преведено като съкратено "Енвер Ходжа". В СМИ нееднократно е посочвано, че на стадионите действуват 'опитни "режисьори", които с "отрепетирани прийоми и трикове" разпалват в запалянковците национална неприязън, провокират ги да нанасят оскърбления на съперника, да извикват националистически лозунги, да пеят шовинистически песни.

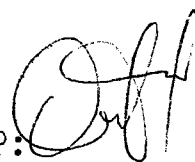
Отсъствието на каквато и да е превентивна и по-решителна намеса на обществено-политическите организации - СЮК, ССТНЮ, ССМЮ и др. също допринесе различните прояви на национализъм на спортните терени да продължават безнаказано.

1/ в. "Борба", 17.18 ноември 1984 г.

10.02.1985 г.
Белград

ТРЕТИ СЕКРЕТАР:

/Ал.Алексиев/

АА/АИ